

בד"א 17/24

בד"א 21/24

בפני בית הדין המשמעותי הארצי

לשכת עורכי הדין בישראל

בפני חברי ביה"ד:

עו"ד יעקב מ. בויאר, אב"ד

עו"ד אברהם גריל, חב"ד

עו"ד אמיר וייס, חב"ד

עו"ד יוסי נקר (מ.ר. 28529)

המערער בבד"א 17/24

המשיב בבד"א 21/24

נ'

ועדת האתיקה המחוזית של לשכת עורכי

הדין בישראל מחוז צפון

ע"י ב"כ עו"ד שאדי ג'ברין

המשיבה בבד"א 17/24

המערער בבד"א 21/24

פסק דין

בפנינו שני ערעורים על החלטת בית הדין למשמעות של לשכת עורכי הדין במחוז צפון בבד"מ 6/20. המערער בבד"א 17/24 (להלן: "עו"ד נקר") מערער על ההרשעה ועל גזר הדין, והמערער בבד"א 21/24 (להלן: "המערער") מערער על קלות הענישה בגזר הדין. עו"ד נקר מייצג את עצמו.

קראנו בעיון את טענות הצדדים שהועלו על הכתב ובדיון שהתקיים בפנינו ביום 17.9.24, אפשרנו לצדדים טעון משלים ומרחיב בע"פ.

רקע:

1. עו"ד נקר הורשע בהתאם להכרעת הדין בבד"מ (מחוז צפון) 6/20 בשני אישומים:
  - 1.1. אי שמירה על כבוד המקצוע – בניגוד לסעיפים 53 ו-161(1) בחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 (להלן: "החוק").
  - 1.2. התנהגות שאינה הולמת את מקצוע עריכת הדין – בניגוד לסעיף 61(3) בחוק.
2. בגזר הדין מיום 27.5.24, גזר בית הדין המחוזי את עונשו של עו"ד נקר לחודשיים השעיה בפועל, שישה חודשי השעיה על תנאי למשך שלוש שנים והוצאות משפט בסך 5,000 ₪.
3. בהתאם להכרעת הדין, עו"ד נקר הורשע בשל שני אירועים של פרסום ברשתות החברתיות, האחד פרסום חלק מחוות דעת, שלפי קביעת הכרעת הדין חל עליה חסיון בהתאם לסעיף 70(א) בחוק בתי המשפט, תשמ"ד-1984 (להלן: "חוק בתי המשפט"), והשני פרסומים בעמוד הפייסבוק של עו"ד נקר, שנקבע שיש בהם כדי לפגוע במעמד ובכבוד בתי המשפט ורשויות הרווחה. בית הדין קמא מצא כי עו"ד נקר נושא באחריות לתגובות שנכתבו לפרסומיו.

4. בגזר הדין, בית הדין קמא פירט את עברו המשמעותי של עו"ד נקר (סעיף 3 בגזר הדין) וקבע כי לעו"ד נקר עבר משמעותי מכביד המצריך ענישה מחמירה, וזאת בהתאם לפסיקת בית המשפט המחוזי בירושלים בעב"י 51017-11-23 **לשכת עורכי הדין נ' שיפוני** (28.1.24, פורסם בנבו) (להלן: "**פסק דין שיפוני**").
5. נציין כי בשל ריבוי ההליכים המשמעותיים שהתנהלו כנגד עו"ד נקר בעבר, סברנו כי נכון להמליץ לצדדים על ניסיון להסדר טיעון מוסכם שעשוי להיות גם תשתית למניעת הליכים נוספים בעתיד. לצורך כך הוענקה לצדדים שהות משמעותית להודיע על הסדר כנ"ל.
6. לדאבונו, המערערת עדכנה כי עו"ד נקר לא הגיע לפגישה שתואמה איתו ולא פנה בניסיון לתאם פגישה חדשה. בתגובתו מיום 27.10.24, עו"ד נקר אישר שאכן כלל לא נתקיימה פגישה, ולפיכך ניסיונו לא צלח ועלינו ליתן פסק דין.

טענות עו"ד נקר בתמצית

7. באשר לפרסום חלק מחוות הדעת שניתנה במסגרת ההליך המשפט בבית המשפט לענייני משפחה, טוען עו"ד נקר כי לא מדובר בהפרת החיסיון, מכיוון ש"הבעלים" של המסמך היא השולחת שלו, שכן היא הנבדקת מושא חוות הדעת, ולטענתו זכותו של כל אדם לפרסם את מסמכיו הרפואיים. במסגרת הדיון שנערך בפנינו, עו"ד נקר הפנה בעניין זה גם לחוק זכויות החולה (ר' שורה 24 בעמ' 28 בפרוטוקול הדיון מיום 17.9.24), כאשר הוא סבר שהפניה זו מעגנת את טעונו זה.
8. כמו כן, ציין עו"ד נקר כי הפסיכולוגית שערכה את חוות הדעת הורשעה והושעתה מתפקידה בהליך משמעותי של משרד הבריאות.
9. באשר לפרסומים של עו"ד נקר ברשתות החברתיות, טוען עו"ד נקר כי מדובר בפרסומים מותרים ולגיטימיים שאינם עולים לכדי השמצות וגידופים. לטענתו, הרשעתו הינה "נקמה" על כך שייצג את שולחתו נאמנה.
10. בנוסף, התייחס עו"ד נקר לזכותו לחופש הביטוי וטוען כי הרשעתו בגין פרסומים אלה חורגת מהגבולות שנקבעו ע"י בתי הדין למשמעת. לטענתו מדובר בזכותו להתקומם כנגד פגיעה בנפגעות עבירות מין וכי התבטאויותיו אינן עבירות משמעת.
11. ביחס לפרסום שמה של הפסיכולוגית שערכה את חוות הדעת, טוען עו"ד נקר, כי מדובר בפרסום לגיטימי כי מדובר בעובדת רווחה שפוגעת בנשים אחרות ולכן זה עניין ציבורי לפרסם את שמה.
12. ביחס לקביעת אחריותו לתגובות לפרסומיו, טוען עו"ד נקר כי אינו אחראי לדבריהם של אחרים ושהחלטה זו נוגדת את החלטת ועדת האתיקה (החלטה מס' פרסומת 11/16).
13. עו"ד נקר טוען עוד כי טענותיו לא נבחנו באופן יסודי ומעמיק בבית הדין קמא.
14. לגבי העונש, טוען עו"ד נקר כי מתחם הענישה שקבע בית הדין קמא שגוי, כי מדובר בענישה שאינה מידתית וכי "ניכר כי בית הדין קמא מבקש לחנך" אותו.

טענות המערערת בתמצית

15. לגבי פרסום חוות הדעת, טוענת המערערת כי בשל סעיף 70(א) בחוק בתי המשפט, הפר עו"ד נקר את החיסיון המוטל על מלוא ההליך, שהתנהל בדלתיים סגורות.
16. ביחס לפרסומים ברשתות החברתיות, טוענת המערערת כי יש בפרסומים אלה כדי לפגוע במערכת שירותי הרווחה, ובכבוד ומעמד השופטים ומערכת בתי המשפט. עוד טוענת כי במסגרת החובות המוטלות על עורכי הדין, הרי שהם חייבים להתבטא בלשון ראויה ומאופקת למען השמירה על כבוד המקצוע ואמון הציבור, וכי הפסיקה מבהירה זאת היטב. החורג מכלל זה, עובר עבירת משמעת.
17. ביחס לפרסום שמה של הפסיכולוגית שערכה את חוות הדעת, טוענת המערערת כי מדובר בפרסום אסור וכי גם אם קיים עניין ציבורי, המקום לדיון ביוזמת עורך דין כצד מייצג הוא לא הרשת החברתית שהיא למעשה "כיכר העיר" אלא בפורום מינהלי, מעין שיפוטי או שיפוטי.
18. באשר לתגובות לפרסומיו של עו"ד נקר, טוענת המערערת כי בכך שעו"ד נקר אפשר תגובות לפרסומיו, הוא חייב היה לצפות כי תתקבלנה תגובות לא ראויות וכי היה על עו"ד נקר למחוק או לפחות למחות כנגד התגובות הפוגעות בשירותי הרווחה. כמו כן, שבה ומבהירה המערערת כי גם באחת מהתגובות פורסם שמה של הפסיכולוגית שערכה את חוות הדעת (באופן שאינו מחמיא לפעילותה המקצועית).
19. ביחס לחומרת העונש, טוענת המערערת כי שגה בית הדין קמא בקביעת העונש המתאים ובקלות הענישה וזאת בשל חומרת המעשים ובשל כך שמדובר בעו"ד שהורשע מספר רב של פעמים בעבירות דומות ולמרות זאת לא תיקן את דרכיו.
20. כתב הערעור של המערערת כולל פירוט מלא של מלוא ההליכים בהם הורשע עו"ד נקר, נציין אותם בקצרה:
- 20.1. בד"מ 68/09 הורשע בעבירות של אי שמירה על כבוד המקצוע והתנהגות שאינה הולמת את מקצוע עריכת הדין – נגזרו עליו 3 חודשי השעיה על תנאי למשך 15 חודשים.
- 20.2. בד"מ 16/14 הורשע בעבירות לפי כללים 16 ו-36 בכללי לשכת עורכי הדין יחד עם סעיף 61(2) לחוק – בערעור בוטלה הרשעתו לפי כלל 36 – נגזרו עליו 12 חודשי השעיה על תנאי למשך 3 שנים.
- 20.3. בד"מ 34/16 הורשע בעבירות של אי שמירה על כבוד המקצוע והתנהגות שאינה הולמת את מקצוע עריכת הדין – לאחר ערעור לבית הדין הארצי וערעור לבית המשפט המחוזי, נגזרו עליו 3 חודשי השעיה בפועל והשעיה על תנאי של 12 חודשים למשך 3 שנים.
- 20.4. בד"מ 12/19 הורשע בעבירות של אי שמירה על כבוד המקצוע והתנהגות שאינה הולמת את מקצוע עריכת הדין – לאחר ערעור, נגזרו עליו 6 חודשי השעיה על תנאי למשך שנה.

20.5. בד"מ 23/19 הורשע בעבירות של הטעיה אסורה, פגיעה בכבוד המקצוע והתנהגות שאינה הולמת את מקצוע עריכת הדין – בערעור בוטלה הרשעתו על הטעיה אסורה ונגזרו עליו 55 ימי השעיה בפועל ו-6 חודשי השעיה על תנאי למשך שנה.

20.6. בד"מ 04/20 הורשע בעבירות לפי סעיפים 53, 61(1), 61(2) בחוק ולפי כלל 26 בכללי לשכת עורכי הדין – נגזרו עליו אזהרה והשעיה על תנאי של 3 חודשים למשך 12 חודשים.

21. לטענת המערערת, בנוסף לעונשי ההשעיה בהליכים הקודמים, הוטל על עו"ד נקר תשלום קנסות והוצאות, וכי עו"ד נקר טרם שילם את חיובים אלה. לטענת המערערת, סך חיוביו ע"פ פסקי הדין של עו"ד נקר עומד ע"ס 30,500 ₪ (ביחס לטענה זו התייחס עו"ד נקר בעל פה בדיון שנערך בפנינו והצהיר כי שילם את מלוא הסכום וכי ימציא אסמכתאות לכך).

דיון:

פרסום חלק מחוות הדעת:

22. אין חולק כי עו"ד נקר פרסם חלק מחוות דעת שניתנה במסגרת הליך שהתנהל בדלתיים סגורות בפני בית המשפט הנכבד לענייני משפחה, עו"ד נקר לא הכחיש זאת. עם זאת, טוען עו"ד נקר כי הוראות סעיף 70(א) לחוק בתי המשפט לא חלות על חוות הדעת ולמעשה לא חלות על פרסום חלקי מתוך הליך השיפוטי.

23. סעיף 70(א) קובע כך:

"לא יפרסם אדם דבר על דיון שהתנהל בבית משפט בדלתיים סגורות אלא ברשות בית המשפט."

24. המשמעות הברורה והחד משמעית כי פרסום על דיון כנ"ל, יהא אשר יהא היקפו או תוכנו אסור על כל אדם, כולל צד להליך אלא ברשות בית המשפט. ברור איפוא, כי שיקול הדעת של בית המשפט הוא רחב, ומתייחס לכל השלכה אפשרית, של פרסום כלפי כולי עלמא בעוד, מטבע הדברים שיקול הדעת של צד או בא – כוחו אינו מאפיין בהיבט על הנרחב והמעמיק שיש לבית המשפט קודם שיאשר אם יאשר פרסום.

25. סעיף 68(ה)(1) בחוק בתי המשפט, מבהיר כי דיונים בפני בית המשפט לענייני משפחה יידונו בדלתיים סגורות:

"ענייני משפחה, כמשמעותם בחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995, למעט תובענות לפי חוק הירושה, התשכ"ה-1965, שעילתן אינה סכסוך בתוך המשפחה ותובענות לפי חוק השמות, התשט"ו-1956, ולפי חוק קביעת גיל, התשכ"ד-1963 – יידונו בדלתיים סגורות, אלא אם כן הורה בית המשפט לדון בענין, כולו או מקצתו, בפומבי"

26. גם בסעיף זה, משתקפת עמדת המחוקק המעניקה רק לבית המשפט לשקול אפשרות לפומביות המתרחש מאחורי אותן דלתיים סגורות, לבית המשפט ולא למאן שהוא אחר, יהיו מניעיו אשר יהיו.

27. בר"פ 176/86 פלונית נ' פלוני (1.6.86, פורסם בנבו) התייחס כב' בית המשפט העליון לסוגיות סגירת הדלתות בהליך שיפוטי וקבע כך:

"דיון" ראשיתו למן פתיחת ההליך, והוא חולש על כל המתרחש במסגרת אותו הליך, כולל כתבי הטענות, הבקשות למיניהן וכולי וללא קשר לצורת הטיעונים, אם בכתב המה או בעלפה. פירוש אחר מוביל לתוצאה שאין הדעת סובלתה, ועל-כן יש להימנע ממנו: ראה, דרך היקש בלבד, ע"א 753/77 [3], בעמ' 186. טול, לדוגמה, מקרה, שבו מוגשת בקשת רשות ערעור על פסק-דין אזרחי, עניינו ביטחון המדינה. לא יעלה על הדעת לגרוס, שבית המשפט קונה סמכות להורות על קיום המשפט ב"דלתיים סגורות" - וכפועל יוצא, לאסור פרסום - רק למן השמעת טענות באולמו של בית משפט: השווה גם ע"א 779/76 [4], בעמ' 586, לחשיבות ההגנה על הקטינים. המונח "דלתיים סגורות" (שסגירתן היא תנאי לאיסור הפרסום) אינו מצטמצם לסגירת דלת פלונית, כדי שלא ישמעו את הנאמר מאחוריה, אלא מעין פרגוד, היורד על המתרחש בתיק פלוני.

עוד הוסיף בית המשפט וקבע, כי אפילו יצווה על איסור פרסום כאמור בסעיף 70(א) לחוק, עדיין יהא הצו חסר כל נפקות, שכן הוא יחול רק על חילופי הסיכומים, הכוללים טענות משפטיות, ולא יהיה בו כדי למנוע את פרסום הפרשה עצמה. גישה זו אינה מקובלת עלי: לשיטתי, אין לצמצם את האיסור אך ורק לאותם פרטים שנדונו בפועל, ויש לתת למושג "דבר", האמור בסעיף 70 לחוק, משמעות רחבה יותר, לרבות שמות הצדדים והעדים: השווה ת"פ (י-8) 99/56 [6], בעמ' 170. פירוש אחר יביא לסיכול כוונת החוק למנוע פרסום פרטי מהותיים אודות דיון שהתקיים בדלתיים סגורות."

[ההדגשות אינן במקור]

28. העולה מהנאמר לעיל, כי אין זכות כלשהיא לצד כלשהוא, ופרסום עניין מסמך או היגד כלשהוא שהוצגו, נאמרו או התרחשו מאחורי פרגוד הדלתיים הסגורות – אלא ברשות מפורשת של בית המשפט.

29. חוות הדעת ממנה פרסם עו"ד נקר, היא חוות דעת שהוכנה ע"פ החלטת בית המשפט הנכבד ובוודאי עבור ההליך. על כן, ובשל הפסיקה, אין בידנו לקבל את טענת עו"ד נקר כי "הבעלות" על החיסיון במקרה כזה הוא של שולחנתו. הדין מבהיר באורח חד משמעי, שאינו נתון לפרשנות שונה, כי אסור פרסום כלשהוא ללא רשות בית המשפט.

30. בסיפא סעיף 70(א) נקבע מנגנון אחד בלבד לאפשרות להסיר את החיסיון, וזאת באישור בית המשפט. ככל שעו"ד נקר ביקש לפרסם "דבר" מההליך, היה עליו לבקש את רשות בית המשפט מראש. ברור שעו"ד נקר לא רק שלא טרח לבקש רשות מבית המשפט, הוא גם אינו סובר שהיה צריך לעשות כן.

31. טענותיו של עו"ד נקר הנוגעות ל"בעלות" על המסמך אינן רלוונטיות, שכן עו"ד נקר לא הצליח להצביע על מקור נורמטיבי שמראה כי החיסיון שחל בהליך, נסוג כאשר מדובר במסמך רפואי או שצומצמה או פקעה, הסמכות הבלעדית של בית המשפט למתן הרשות, כמפורט בהוראת החוק. גם הפנייתו לחוק זכויות החולה נעשתה בעלמא, מבלי שפירט את הרלוונטיות לנושא החיסיון.

32. עוד נציין, שעו"ד נקר לא הצליח להסביר מדוע טענתו כי הפסיכולוגית שערכה את חוות הדעת הורשעה והושעתה, מובילה להקלה בהפרת החיסיון.

33. על כן, טענותיו של עו"ד נקר בעניין זה נדחות, ומכאן שברי שאסור היה לו לפרסם את שפרסם ללא קבלת רשות מבית המשפט, ורשות זו לא התקבלה.

פרסומים ברשתות החברתיות:

34. ראשית, נביא את שלושת הפרסומים בגינם הורשע עו"ד נקר בבית הדין קמא [ההדגשות אינן במקור]:

35. הפרסום הראשון:

"הואיל ודיוני בתי המשפט לרוב אינם מוקלטים, מרשים לעצמם השופטים לאמר דברים שאילו היו עולים על הפרוטוקול או מוקלטים הם לא היו אומרים אותם. בכלל זה הן מוצאים לנכון להשתלח בעורכי הדין או בצד מסויים מתוך ידיעה שהדבר לא יקבל אזכור בפרוטוקול. שזה קורה לי, וזה קורה, אני לא דופק חשבון. אני חוזר על דברי השופטים לפרוטוקול ("כשבית המשפט אומר לי כך וכך אני חונה..."). השופטים ממש לא אוהבים שחוזרים על דבריהם לפרוטוקול אבל לרוב זה עושה את העבודה. גם שופטים הם בני אדם עם תחושת פחד שמא השטויות שלהן יעלו על הפרוטוקול"

[שגיאות הכתיב במקור]

36. הפרסום השני:

"כולם מדברים על החשיבות של תנועת #metoo ועל #לאהתלוננתי אבל שצריך לפרוע את השטר להגנת נשים באמת, אף אחד לא עושה כלום ולא יעשה כלום, גם כל חברות הכנסת המתהדרות בהגנה על זכויות נשים. אז בוא נראה היום אין נשים שנפגעו מינית הופכות לאפרע דארעא בעיני הרווחה ופסיכולוגים. אשה שנפגעה מינית בילדותה סיפרה, לדעתי בטיפשותה, על האירוע לבודקת מסוגלות ההורית [תוך ציון שם הפסיכולוגית – שמה הוסר ע"י הח"מ], ... במסגרת הליך משמורת וביקשה כי הדבר לא ייחשף בפני בן הזוג לשעבר. אז מה אם ביקשה? אז מה אם עמדתה גובתה ע"י אנשי מקצוע אחרים? מי שם עליה בכלל?! וכך יודעים אנשי מקצוע ואנשי רווחה, וזה קורה הרבה, לנצל נשים שחושבות שפקידת העד או הפסיכולוג הממונה מטעם הרווחה הוא בצד האמפתי שלהן והן מספרות את מה שעדיף היה שלא יספרו.

פקידת הסעד אוהבות לנצל מידע על נשים ועל פגיעה מינית בהן בעבר בחוות הדעת לבית המשפט כדי להצדיק כל מיני תופעות"

[שגיאות הכתיב המקור]

37. הפרסום השלישי:

אחר כך שיספרו לכן ברוממות גרון כמה חשוב להאמין לנפגעות פגיעה מינית ואיך אסור לפקפק בהן, תזכרו שזה חרטא חרטא כי בחסות הכביכול אמונה בנפגעות דווקא העובדות הסוציאליות ועוזריהן יודעות לנצל כדי לדפוק לנשים נפגעות את המשמורת ואת הקשר עם הילדים"

38. לפרסום השלישי צירף עו"ד נקר חלק מחוות הדעת המוזכרת לעיל.

39. לא ניתן להתגונן באשר כל התבטאות בזעקות "חופש הביטוי" מן הראוי לחזור ולהדגיש את ההבדל המהותי, בין "חופש הביטוי" ל"חופש השיסוי" חופש ביטוי אינו חופש שיסוי. הפסיקה הבהירה היטב כי חופש הביטוי אינו מהווה הגנה מוחלטת וכי מדובר בזכות יחסית הנסוגה לעיתים במסגרת איזון אל מול זכויות וחובות אחרות (ר' בג"ץ 73/53 קול העם נ' שר הפנים (16.10.53), פורסם בנבו).

40. שדה הביטוי נטול המגבלות, התרחב בעידן בו אמצעי המדיה לסוגיהן זמינים לכל אחד בכל עת, וכמעט ללא הגבלה או מגבלה נורמטיבית נשלטת. עו"ד אינו רשאי לפעול במרחב הביטוי המילולי ללא ריסון משמעותי, להשתמש בלשון בוטה, מאימת, בלתי מנומסת גם **ובעיקר במצבי לחץ, ואלה אינם מועטים בשדה יחסי האנוש כלל ובשדה המשפט בפרט. כל אדם חייב להבין את משמעות שילוח החץ המילולי. כדרכו של חץ אין דרך להשיב מעת שנורה ופגיעתו בדרך כלל (ההיבט המילולי) קרובה עד מאד להיות ודאית!!!.**

41. צדק בית הדין קמא בבחינת האיזון שערך, וראה לנכון להרשיע את עו"ד נקר בגין פרסומים אלה.

42. ובעניין זה, ברורים הדברים שקבע כב' בית המשפט העליון בעל"ע 1734/00 ועד מחוז ת"א נ' שפטל (1.1.02), פורסם בנבו) (להלן: "פסק דין שפטל"):

"אולם, לדעתי, ואף שהשיפוט המשמעותי מתפרש - על דרך העיקרון - מעבר להתבטאויות הקשורות לעיסוק במקצוע, נקודת האיזון בין עקרון חופש הביטוי לחובתו של עורך דין לנהוג התנהגות "הולמת" שונה היא. כשעוסקים בתפקודו של עורך דין בזיקה ישירה למקצוע - בבית המשפט, מול חברו למקצוע או בהקשר לנוטלים חלק בהליך שיפוטי, אכן יש הגבלה על התבטאויותיו. הגבלה זו מתחייבת מעיקרון חשוב יותר והוא שמירה על "רמתו וטהרו של מקצוע עריכת הדין", עליהם אמורה הלשכה לשקוד, כאמור בסעיף 1 לחוק. ואולם, ככל שמתרחקים אנו מהעיסוק המקצועי לכיוון התבטאויות "פרטיות" - נקודת האיזון משתנה."

43. כפי שציין עו"ד נקר, התבטאויותיו נעשו מבחינתו לצורך ייצוג נאמנה של הלקוחות שלו, ובכך מעוגנת לדבריו העבודה המשפטית שלו, כולל אופן התבטאותו. בפסק הדין שפטל, מבהיר כבוד בית המשפט העליון כי ככל שהתבטאויותיו של עורך דין קשורות יותר לתחום עיסוקו, כך עליו לנהוג בצורה הולמת יותר. על עו"ד להזהיר את עצמו לבל יקלע להתבטאות המשקפת סערת רגשות, ואינה עוברת את מסנן הדיבור הנאות, המנומס המכבד. גם הזדהות עם נושא הייצוג, לא מתירה התרת רסן הלשון.

על עו"ד להזהיר עצמו שבעתיים, שמא רגשותיו והזדהותו עם טענותיו יגרמו לו לחרוג מחובת הריסון והאיפוק המוטלים עליו.

44. זו מטלה קשה - ומאתגרת, אבל ברת ביצוע (ור' מאמרו של עו"ד דרור ארד איילון בהיותו יו"ר וועדת האתיקה הארצית – בגיליון אתיקה מקצועית 46 "איך אתה מדבר").

45. ומן הראוי לחזור ולאזכר את דבריו של כבי' השופט רובינשטיין, המשנה לנשיאת בית המשפט העליון, בקבעו בפסק הדין בעניין עלי"א 736/04 הוועד המחוזי של לשכת עוה"ד נ' מזרחי, פד' נח' (6) 200 בעמ' 201, דברים שראוי שיחרטו על ליבו של כל עו"ד:

"בית המשפט הוא זירת ויכוח העלול, מטבע האנוש, להתלהט. המקצוע המשפטי כולל התמודדות מילולית בכתב ובעל פה. זו עלולה במיוחד בעל פה, אך גם בכתב, להגיע לכלל התלהמות. לפיכך נקבעו, בחוק לשכת עורכי הדין ובכללי האתיקה, וכך גם במדינות תרבות אחרות, נורמות וכללים הבאים לתחום את הגבולות. אכן, הם מגבילים את חופש הביטוי במידה מסויימת, אך יש הכרח בהם. לענייני המשפט, הריהם בחינת שלומה של מלכות "שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו" (ר' חנינא סגן הכהנים, משנה אבות ג', ב'). המקצוע המשפטי, שכוחו בפיו ובעטו, וההתנצחות מצויה בו תדיר, זקוק במיוחד לכללים אלה, גם אם לא היו מזיקים גם בתחומים נוספים. הלשכה אמונה על כיבודם, וכך בית משפט זה כערכאת ערעור. לפרהסיה הציבורית הישראלית נטיה להתלהמות, לכן נוספת חובת עורך הדין באשר להתנהגותו, לרבות המילולית, בכתב ובעל פה, לחובתו של מי שאינו עורך דין, לנהוג בדיבורו על פי החוק, פן יילכד בהליכי לשון הרע הפליליים והאזרחיים וכיוצא בהם. משנה תוקף מתווסף לכן בזכרנו, כי על פי חוק איסור לשון הרע תשכ"ה – 1965, בין הפרסומים המותרים מצוי (סעיף של אלימות מילולית, ביצירת מחסום מונע ומרתיע באופן משמעותי, בפני התבטאויות של עורך דין, אשר מרשה לעצמו לשכוח, או להתעלם מהעובדה המכרעת והיסודית, כי מעת שקיבל את רישיון העיסוק בעריכת הדין, הוסמד והעטה את הגלימה על שכמו, הוא אינו רשאי להסירה מעל שכמו, שכן הא נושא עימו, מרצון ובמודע את יוקרתו של המקצוע, את חובת הנאמנות ליושרה, להגינות, להתבטאות מאופקת, מנומסת ומרוסנת – שאינה מאפשרת לעולם!!! שימוש במילות גידוף".

[ההדגש אינו במקור]

46. את כל הפרסומים לעיל, פרסם עו"ד נקר כביקורת על המערכת בה הוא פועל כעורך דין, אם מדובר בבית המשפט ואם מדובר ברשויות הרווחה שכעו"ד העוסק בדיני משפחה, זהו חלק ממעגל העבודה המשפטי שלו.

47. אומנם, צודק עו"ד נקר בכך שחופש הביטוי הוא זכות בעלת מעמד רם. מכאן גם קבעה הפסיקה, כי יש לאפשר לעורך דין להעביר ביקורת לגיטימית גם כשמדובר בתחום עיסוקו. אך אופן הביקורת של עו"ד נקר ולשון הביקורת שנקט אינם לגיטימיים, ובכך חרג מהותית מהתנהגות הולמת עורך דין – במיוחד כשלא נתן משקל מתחייב להוראות החוק הנזכרות לעיל.

48. מחובתו של בית הדין הדן בעניינים אלה, לחזור לשנן ולהבהיר את הסיכון שבהתבטאות לא ראויה, להתריע ולהרתיע, - בין השאר בענישה ראויה. קלות הדעת בה משתחררות מילים או אמירות אל המקלדת, או אל המסך, או לרשתות חברתיות לסוגיהן, מן הראוי שתיבלם ותרוסן ויפה שעה אחת קודם (ר' בד"א 15/20 וועדת האתיקה הארצית של לשכת עוה"ד נ' וקנין שרמן).

49. בהקשר זה נציין כי יש לתת משקל גם למקום ההתבטאות של עו"ד נקר בפרסומים, שכן פרסומים ברשתות חברתיות טומנים בחובם גם התייחסות למאפיינים המיוחדים של הרשת החברתית, כמו למשל הזמינות, הנגישות והתפוצה המהירה (ר' רע"א 1688/18 סרנה נ' נתניהו 15.4.18, פורסם בנבו). פרסומים אלה נועדו פעמים רבות להיות, תשתית לתגובות מתבקשות. "כיכר העיר" של הרשת החברתית, מעוררת רגשות, זעם והתבטאויות שאינן עולות בקנה אחד עם נורמת ההתנהגות המתחייבת של עו"ד. עו"ד שמעודד התבטאויות אלה ואינו מוחה כלפיהן, פוגע בכבוד המקצוע.

50. וכפי שסיכמה זאת באופן מפורט כבוד השופטת וילנר ברע"א 1239/19 שאול נ' ניידלי תקשורת בע"מ (8.1.20, פורסם בנבו):

"זאת ועוד, הכפשת שמו של אדם ברשתות החברתיות דווקא, טומנת בחובה פוטנציאל נזק בעל מאפיינים ייחודיים, לעתים חמורים יותר מהמאפיינים של נזקי פרסום לשון הרע באמצעים מסורתיים, כמפורט להלן:

(א) הקלות, הנגישות והתפוצה הרחבה המאפיינות את הביטוי ברשתות החברתיות (ואשר הן חלק מיתרונותיהן המובהקים של הרשתות החברתיות, כפי שצוין בהרחבה בחוות דעתה של חברתי), טומנות בחובן אף פוטנציאל עצום לפגיעה בזכות לשם טוב. כך, בעוד שפרסום דיבתי באמצעים מסורתיים-קלאסיים, כדוגמת כתבה עיתונאית, מופץ לקהל מוגדר, בזמן ובמקום קונקרטיים; הרי שפרסום באמצעות הרשתות החברתיות מאפשר הפצה של תכנים פוגעניים במהירות רבה ובהיקפים כמעט בלתי מוגבלים. כך למשל, פוסט המכיל לשון הרע, אשר נכתב על-ידי נער צעיר במקום מסוים עשוי להתפשט ממאה חבריו ועוקביו למאה החברים והעוקבים של כל אחד מהם, וכן הלאה למאות ואלפי חברים ועוקבים בערים ובמדינות שונות – כאש בשדה קוצים (ראו: לביא "הוצאה מהקשר", שם; והשוו: Allen, בעמודים 90 ו-95).

(ב) כמו כן, גם במקרים בהם המידע הפוגעני אינו הופך ל"ויראלי", פרסומו ברשתות החברתיות עלול להובילו במהירות רבה ובאופן ישיר אל חבריו, משפחתו וקהילתו של מושא הפרסום, שכן בדרך כלל הם-הם אף חבריו הוירטואליים הנחשפים לפרסומיו ברשת ולפרסומים בהם הוא מתויג. כך, בניגוד לפרסום באמצעים מסורתיים המוגבל בתפוצתו, או לפרסום באמצעי תקשורת שאינם מכוונים באופן ישיר דווקא לעולמו החברתי ולקהילתו של האדם מושא הפרסום, הרי שהפרסום ברשתות החברתיות פוגע בשמו הטוב של אדם דווקא בקרב סביבתו הקרובה והיומיומית.

(ג) השימוש ברשתות החברתיות חוצה גילאים, כך שגם ילדים ובני נוער חולקים בו תכנים שונים. משכך, ובניגוד לאמצעי התקשורת המסורתיים, חלק ניכר מהפוגעים באמצעות פרסום לשון הרע ברשתות החברתיות הם בני נוער, אשר מטבע הדברים אינם מודעים באופן מלא להשלכות מעשיהם. יתר על כן, בני נוער מהווים אף נפגעים פוטנציאליים מפרסומים עוולתיים ברשתות החברתיות, בעוד שהם נמצאים בתקופת חיים בה גם פגיעות מינוריות בשמם הטוב יכולות להיראות להם כהרות גורל וככאלה שלא תהא מהן תקומה (ראו: רועי גולדשמיט אלימות מקוונת בקרב בני נוער 1-5 (הכנסת, מרכז מחקר ומידע, 2014); לימור עציוני "בריונות במגרש המשחקים המקוון – אחריות ספקיות התוכן ומפעילות האתרים על הנעשה בשטחן" המשפט יז 463, 473-483 (התשע"ד)).

(ד) בניגוד לכתבים או לעיתונאים המפרסמים תכנים באמצעי התקשורת המסורתית, יוצרי התוכן המופץ ברשתות החברתיות אינם כפופים לכללים של אתיקה עיתונאית או לביקורת של עורך או מוציא לאור (ראו: קרניאל "חופש הביטוי באינטרנט", בעמודים 175-177). משכך, התוכן המופץ ברשתות החברתיות עלול להיות פחות מהימן, לכלול יותר ביטויים פוגעניים ואף להתפרסם ללא תגובתו של מושא הפרסום.

(ה) מאפיין נוסף של הרשתות החברתיות, כמו גם של המרחב האינטרנטי בכללו, הוא "נצחיות התכנים". לעתים קרובות, מידע המפורסם ברשתות חברתיות יישאר בהן "לנצח", וזאת בעיקר כשמדובר בפוסטים "ויראליים". כך, אף אם חלק מהפרסומים הפוגעניים יוסרו, יהיה זה קשה עד בלתי אפשרי להשיג שליטה על כל השיתופים ואמצעי ההפצה האחרים ברשתות, וככלל, ניתן יהיה למצוא באינטרנט את המידע המבייש או הפוגעני לאורך זמן רב. מאפיין זה של הרשתות החברתיות אינו מאפשר, אפוא, לנפגע מפרסום דיבתי את המזור שבשכחת הקוראים, או את האפשרות לברוח מהביוש על-ידי מעבר לקהילה אחרת (ראו מיכל לביא "ביוש לנצח?" משפטים מט 439, 464-466 (2019) (להלן: לביא "ביוש לנצח?"); ליאור טל שדה "דילמת השיימינג" דעות 91, 30 (2019)).

(ו) לבסוף, הכפשה ברשתות החברתיות עלולה לגרום לאדם ששמו הוכפש להתנתק מזירות אלה ולהימנע מליטול חלק בדיון המתרחש בהן, ובכך לפגוע בזכותו לחופש ביטוי ולהשתתפות בזירות שיח מרכזיות בעידן הנוכחי (ראו: לביא "הוצאה מהקשר", בעמוד 523; לביא "ביוש לנצח?", בעמודים 451-453, 457) ..

51. גם לשכת עורכי הדין מכירה במאפיינים הייחודיים של הרשתות החברתיות, ולכן מצא צוות פייסבוק של לשכת עורכי הדין לנכון לפרסם את רביזיה 1/14 בדבר פעילות עורכי דין ברשתות החברתיות, בסעיף 2 בחוות הדעת של הצוות הובהר כך:

במסגרת פעילות של עורכי הדין ברשת האינטרנט, וברשתות החברתיות בפרט, יישמרו כללי האתיקה ובכלל זה, בלי למעט, הכללים בדבר פרסומת מותרת, איסור שידול, סודיות מקצועית, עיסוק אחר ותקינות ההתבטאויות. ובכלל האמור:

...

2.4.1 עורך דין לא יתבטא באופן הפוגע בכבוד המקצוע, או באופן החורג מהוראות כל דין. בכלל האמור, עורך דין לא יעשה שימוש במידע (כגון תמונות) אם יש כדי לפגוע בכבוד המקצוע, או לפגוע בחובותיו של עורך הדין (כגון, אך לא רק, חיסיון עורך דין-לקוח).

[ההדגשות אינן במקור]

52. על כן, כאמור, צדק בית הדין קמא בהרשעת עו"ד נקר בגין פרסומים אלה.

53. באשר לפרסום שמה של הפסיכולוגית שערכה את חוות הדעת, אין בידנו לקבל את טענותיו של עו"ד נקר. עבור עורך דין, בוודאי עורך דין העוסק בתחום, יש "זירת התגוששות" ראויה, והיא אינה הרשת החברתית. ככל שהיו לעו"ד נקר תלונות כנגד אותה פסיכולוגית, היה רשאי, ואף חייב, לפנות לערכאה מתאימה או לגוף בודק או אוכף מתאים. עו"ד נקר בחר לפגוע באותה עובדת במרחב ציבורי ע"מ ליתן לדבריו הד ציבורי נרחב, מבלי לאפשר לה באופן אישי להתייחס באופן ראוי ומבלי לבסס את טענותיו כדין.

54. ונבהיר, כי מדובר בחוות דעת שהוכנה בשליחות בית המשפט במסגרת הליך, כך שהיה לעו"ד נקר פורום מתאים לשטוח את טענותיו כנגד חוות הדעת ומי שערכה אותה בפני בית המשפט.

55. אין ספק כי גם בפרסום שמה, חרג עו"ד נקר באופן ניכר מההתנהגות ההולמת את המקצוע ופגע בכבוד המקצוע, ובכך עבר עבירות משמעת.

אחריות לתגובות לפרסומים:

56. עו"ד נקר טען כי בהתאם להחלטת ועדת האתיקה הארצית, החלטה מס' 11/16 לעניין פרסומות, אינו אחראי לפרסומים של אחרים בדף הפייסבוק שלו, כך שתגובות אלה לא יהוו הפרה של כללי לשכת עורכי הדין (פרסומות), התשס"א-2001.

57. החלטת ועדת האתיקה אינה קובעת כי עו"ד יהיה פטור לחלוטין מאחריות, אלא רק קובעת כי תגובות ופרסומים של גולשים אחרים, לא יהוו הפרה לעניין ספציפי של פרסום.

58. היה על עו"ד נקר לצפות כי פרסומיו יגררו תגובות פוגעניות נוספות ברוח הדברים שהוא פרסם, ולכן מראש היה עליו למנוע את האפשרות להגיב לפרסומיו או לסיימם באופן שימנע פגיעה במאן - דהוא. אם כך, בוודאי שאם בחר עו"ד נקר להתיר תגובות לפרסומיו, חובתו הייתה לעקוב ולנטר את התגובות, ולפעול להסרת כל התגובות הפוגעות ולמחות על "כדור השלג" של טיעונו. דברים אלה נכונים אף יותר כאשר מדובר בתגובה הכוללת את שמה של מי שערכה את חוות הדעת הרפואית.

59. לכן, צדק בית הדין קמא בהטלת אחריות על עו"ד נקר בעניין זה, והיה על עו"ד נקר להימנע מלהביע דעתו ובוודאי לשקול את התגובות הצפויות מתוכן וניסוח דבריו להסיר את התגובות. משלא עשה זאת, לא עמד עו"ד נקר בקיום חובה זו לשמירה על כבוד המקצוע ופעל באופן שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין.

60. בעידן זה, ביודענו כי בכיכר העיר המודרנית, הרשת החברתית, שוהים ומגיבים בני אדם מסוגים שונים, בעלי סף תגובה שונה, דרכי ביטוי שונות, כעסים ורגשות, כל מי שנושא קולו בכיכר זו, צריך לצפות מה תהא תגובת השרשרת ואת הסיכון כי התגובה תהיה פוגענית ומבישה.

טענות ביחס לתשלום קנסות והוצאות קודמות:

61. במסגרת הדיון שנערך בפנינו, טען עו"ד נקר כי שילם את מלוא חובותיו. מכיוון שלא המציא אסמכתא, הורנו במהלך הדיון כי אסמכתא מתאימה תוגש בתוך 7 ימים (ר' שורות 11 עד 17 בפרוטוקול הדיון מיום 17.9.24).

62. למרות הצהרתו בדיון שנערך בפנינו, עו"ד נקר לא המציא אסמכתא מתאימה. מנגד המערערת הציגה אסמכתא המעידה כי חלק מהחובות נגבו במסגרת הליכי הוצ"פ, וחלק מהחובות טרם שולמו, וזאת בניגוד לדבריו של עו"ד נקר.

63. אומנם אכיפת תשלום החובות שהוטלו על עו"ד נקר אינה בסמכותנו במסגרת הליך זה, אך מצאנו לציין ולהדגיש כי החלטות יש לקיים וחובות יש לשלם וכך גם לשקול הצהרות בפני בית הדין.

חומרת העונש:

64. במסגרת גזר הדין, קבע בית הדין קמא כי במקרה זה, בחינת מתחם הענישה הראוי נכון שיעשה בהתאם לכללים שנקבעו בפסק דין שיפוני, ולעמדתנו צדק בית הדין קמא בקביעה זו.

65. בקצרה נציין כי בעניין שיפוני נקבע כי לסווג את המורשעים כך:

65.1. קבוצה ראשונה - "מקום בו עסקינן בהרשעה ראשונה בגין התבטאות חד פעמית, או מספר קטן של התבטאויות, מתחם אמצעי המשמעת ההולם הוא בין אזהרה לבין השעיה בפועל לתקופה של עד שלושה חודשים".

65.2. קבוצה שניה - "מקום בו עסקינן בהרשעה חוזרת בעבירות כגון דא, או כאשר עסקינן במספר רב של התבטאויות, אף עת עסקינן בהרשעה ראשונה - מתחם אמצעי המשמעת ההולם הוא בין השעיה על תנאי למשך שלושה חודשים, לבין השעיה בפועל לפרק זמן של עד שנה".

65.3. קבוצה שלישית - "מקום בו עסקינן בהרשעות חוזרות ונשנות, המלמדות על דפוס התנהגות של התבטאויות בלתי הולמות, מתחם אמצעי המשמעת הראוי ינוע ככלל בין השעיה בפועל למשך כשנה ועד השעיה בפועל למשך שלוש שנים".

65.4. קבוצה רביעית - "כאשר במקרים חריגים, בהם ניכר שהתנהגותו החוזרת ונשנית של אותו עורך דין, נוכח הרשעותיו החוזרות ונשנות, מלמדת על אי כשירות לשמש עורך דין - עשויה אף לקום הצדקה להחמרה נוספת, עד כדי הוצאת אותו עורך דין מלשכת עורכי הדין".

66. בשאלת קביעת העונש המתאים, קבע בין הדין קמא כי למרות חומרת המעשים וריבוי המקרים, יש להקל בעונשו של עו"ד נקר מכיוון שמדובר בעו"ד ותיק (משנת 2000), בן 54, נשוי ואב ל-4 ילדים, העוסק בתחום עיסוק מורכב רגשית. כמו כן, צוין כי מדובר בהתבטאויות שנעשו בשנת 2018, כאשר רוב ההרשעות של עו"ד נקר מאוחרות לאירועים אלה.

67. נציין כי במסגרת הדיון שנערך בפנינו, גם אנו התרשמנו כי מדובר בעו"ד הפועל באמונה ובכנות לעזור ללקוחותיו עד כדי הזדהות עם מצוקתם (ר' שורה 2 בעמ' 45 בפרוטוקול הדיון מיום 17.9.24).

68. עם זאת, לעמדתנו שגא בית הדין קמא בקביעת העונש המתאים והקל יתר על המידה בעונשו של עו"ד נקר. אמונתו של עו"ד נקר בצדקת דרכו למען לקוחותיו והזדהותו עימם אינם מצדיקים התרת רסן ופריצת גבול החובות המוטלות על עו"ד בהתבטאויות. יש לזכור כי הביטוי המילולי בכתב ובע"פ הם כלי מאבק יום יומי בעבודתו של עו"ד, כלי זה הוא כלי מסוכן ולפיכך יש לנקוט בשימוש בו בכללי זהירות.

69. הכללים ששורטטו בפסק דין שיפוני, מראים כי בשל חומרת וריבוי המקרים, נכון היה לגזור את עונשו של עו"ד נקר בהתאם ל"קבוצה השלישית" לעיל, כך שיושה מהלשכה לתקופה שבין שנה ל-3 שנים.

70. למרות זאת, ובשל השיקולים לבחירת העונש המתאים המוזכרים לעיל, מצאנו להקל עם עו"ד נקר ולהעמיד את עונשו במתחם "הקבוצה השנייה", השעיה מהלשכה לתקופה של בין 3 חודשים לשנה, בהנחה שיפיק את הלקחים הנדרשים.

71. כמו כן, לצד קביעתנו זו, אנו קובעים כי נכון להקשות את הענישה על תנאי במקרה זה, שכן אם עו"ד נקר ימשיך בדפוס ההתנהלות הבעייתי נשוא הליך זה, עליו להיות מורחק מהלשכה לתקופה משמעותית. אנו סבורים בכך כי הערך המרתייע יהא ערך מצטבר ראוי.

72. מדיניות הענישה חייבת להיות תואמת להיבט ההרתעה וככל שהעבירה נפוצה ומתרחשת בקלות ותדירות, על מדיניות הענישה, להיות גורם מרתייע, מתריע ומונע את התפשטותה.

התוצאה:

73. בשל כל האמור לעיל, מצאנו לדחות את הערעור בבד"א 17/24 ולקבל באופן חלקי את הערעור בבד"א 21/24 כך שיוחמר עונשו של עו"ד נקר.

74. עונשו של עו"ד נקר יהיה כדלקמן:

74.1. השעיה בפועל למשך 6 חודשים, החל מיום 10.1.2025.

74.2. השעיה על תנאי למשך 24 חודשים, בתנאי שעו"ד נקר לא יעבור על אחת העבירות בהן הורשע במשך 3 שנים מיום פסק דין זה.

74.3. הוצאות משפט לטובת לשכת עורכי הדין בסך 8,000 ₪. הוצאות ישולמו בתוך 15 ימים ובאם לא ישולמו במועדן יישאו הפרשי הצמדה וריבית ע"פ חוק.

74.4. על פי הסכמת הצדדים, ניתן פסק הדין שלא בנוכחות הצדדים והמזכירות מתבקשת להעבירו לצדדים.

עו"ד אמיר וייס
חב"ד

עו"ד אברהם גריל
חב"ד

עו"ד יעשׂה מ. בויאר
אב"ד

ניתן ביום 6.11.2024 שלא בנוכחות הצדדים.